

Riigihangete vaidlustuskomisjon
Lökke tn 5
10122 TALLINN

Teie 22.05.2018 nr 12.2-10/104
Meie 25.05.2018 nr 4-6/RH-18-123

Hankija vastus riigihankel "Tartu linna avalik rattaringlussüsteem" (viitenumber 193527) Smoove poolt esitatud vaidlustusele

1. Asjaolud

1.1. Tartu linn (edaspidi: hankija) avaldas riigihangete registris riigihanke "Tartu linna avalik rattaringlussüsteem" hanketeate 03.02.2018. a.

1.2. Pakkumuste esitamise tähtaeg oli peale tähtaja pikendamisi 13.04.2018. a.

1.3. Riigihankel esitasid pakkumuse 4 pakkujat:

- a) Smoove (50528072700023);
- b) Nextbike GmbH (HRB 21178);
- c) Bewegen Technologies Inc. (202714655);
- d) ühispakkujad Titanium Partners OÜ (12220310), Eesti Keskkonnateenused AS (10277820), BRD Traffic Equipment (Kunshan) Co. Ltd (13313776).

1.4. Hankija avas pakkumused 13.04.2018. a.

1.5. Hankija alustas pöördmenetlust ja asus kontrollima pakkumuste vastavust. Hankija koostas ja allkirjastas 20.04.2018. a eRHRis pakkumuste vastavaks tunnistamise protokoll ja allkirjastas 23.04.2018. a vastavaks tunnistamise otsuse. Vastavaks tunnistamise otsuse p-s 2 kohaselt otsustas riigihanke eest vastutav isik tunnistada riigihankel mittevastavaks ja lükata tagasi ühispakkujate Titanium Partners OÜ, Eesti Keskkonnateenused AS ja BRD Traffic Equipment (Kunshan) CO, Ltd pakkumuse.

1.6. 30.04.2018. a esitas Advokaadibüroo KPMG Law OÜ ühispakkujate Titanium Partners OÜ, Eesti Keskkonnateenused AS ja BRD Traffic Equipment (Kunshan) CO, Ltd nimel riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi ka VAKO) vaidlustuse riigihankes tehtud otsusele, millega lükati tagasi ühispakkujate Titanium Partners OÜ, Eesti Keskkonnateenused ASi ja BRD Traffic Equipment (Kunshan) CO, Ltd pakkumus.

1.7. Hankija tunnistas 07.05.2018. a otsusega kehtetuks 20.04.2018. a allkirjastatud pakkumuste vastavaks tunnistamise protokoll ning 23.04.2018. a allkirjastatud pakkumuste vastavaks tunnistamise otsuse, kuna ilmnes vajadus pakkumused uuesti läbi vaadata.

1.8. VAKO 07.05.2018. a otsusega jäeti ühispakkujate Titanium Partners OÜ, Eesti Keskkonnateenused ASi ja BRD Traffic Equipment (Kunshan) CO, Ltd vaidlustus läbi vaatamata.

1.9. 10.05.2018. a tegi riigihanke eest vastutav isik otsuse tunnistada riigihankel mittevastavaks ja lükata tagasi ühispakkujate Titanium Partners OÜ, Eesti Keskkonnateenused ASi ja BRD Traffic Equipment (Kunshan) CO, Ltd ühispakkumus. Otsuse lisas nr 1 peatükis nr IV esitati

ühispakkumuse tagasilükkamise põhjused koos kaalutlustega. Sama otsusega tunnistati mittevastavaks ja lükati tagasi Smoove SASi pakkumus. Otsuse lisas nr 1 peatükis nr I esitati Smoove pakkumuse tagasilükkamise põhjused koos kaalutlustega (lisa nr 1, riigihanke eest vastutava isiku otsus).

1.10. 21.05.2018. a esitas Advokaadibüroo DERLING (esindaja vandeadvokaat Elmer Muna) (edaspidi ka vaidlustaja) Smoove nimel VAKOle vaidlustuse riigihankes tehtud hankija otsusele, millega lükati tagasi Smoove (edaspidi ka vaidlustaja) pakkumus. Vaidlustuses taotletakse lisaks nende hankija otsuste kehtetuks tunnistamist, millega hankija tunnistas edukaks Bewegen Technologies Inc. pakkumuse ning kvalifitseeris pakkuja Bewegen Technologies Inc.

2. Hankija seisukohad pakkumuse tagasilükkamise vaidlustusele

Hankija palub VAKOle vaidlustust mitte rahuldada, esitades alljärgnevalt oma põhjendused.

2.1. Vaidlustaja pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides tehnilises kirjelduses esitatud nõuetele garantiiperioodi kestuse osas

Hanke alusdokumentides on nõutud viieaastast garantiid jalgratastele. HD Lisa III Tehniline kirjeldus p 2.2.1.14: Jalgrattale (v.a aku) ja kõikidele jalgrattaparkla osadele peab olema tagatud viieaastane tootjagarantii alates seadmete üleandmisest.

Vaidlustaja pakkus jalgrataste osas nõutud viieaastast garantiid vaid ratta raamile. Teistele ratta osadele pakuti üheaastast garantiid.

Hankija küsis pakkujalt ka lisaselgituse garantiitingimuste kohta. Vaidlustaja esitas 09.05.2018. a selgitused: "Clarification N°1: warranty

In fact, we offer a warranty of 5 years on the following elements of our equipment:

- Bicycles: frame
- Stations: docking points, platforms, metallic totems and boxes

All remaining parts of the equipment (in the totems - solar panels, gateways, regulators and on the bikes - Smoove boxes and batteries) are compliant with European regulations and are covered by a 1 year warranty."

Vaidlustaja on toonud välja, et nõutud viieaastane garantii kohaldub vaid jalgratta raamile. Ülejäänud jalgratta osad, sh tehniliselt keerukamad ja haavatavamad osad (Smoove-box, esikahvel, elektrimootor, käiguvahetaja) on kaetud ainult üheaastase garantiiga.

Tegemist on olulise kõrvalekaldega hankija poolt nõutud tingimustest, kuna viis korda väiksema garantiiaja korral on eeldatavalt kulud süsteemi käitamisele tunduvalt kallimad. Väiksem garantiiaeg mõjutab hilisemat opereerimisteenuse maksumust (opereerimisteenuse hankel arvestavad pakkujad, et peale ühe aasta möödumist peavad nad hakkama vahetama nt käiguvahetajaid).

2.2. Vaidlustaja pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides tehnilises kirjelduses elektrijalgratta akule esitatud nõuete osas

Hanke alusdokumentides oli nõutud elektrijalgratta aku mahutavuseks minimaalselt 15 Ah. Nõue on esitatud HD Lisa III Tehniline kirjeldus p 2.2.4.13 (Elektrijalgratta aku peab vastama minimaalselt järgmistele nõuetele: mahutavus vähemalt 15Ah).

Vaidlustaja pakkumuses pakuti akut mahutavusega 8,8 Ah (ca poole väiksema mahutavusega). 15 Ah akusse mahub 1,7 korda rohkem energiat kui 8,8 Ah akusse, seega saab suurema akuga (15Ah) sõita 1,7 korda kaugemale kui 8,8 Ah akuga.

Pakkuja seadis nõude aku mahutavusele (15 Ah) muuhulgas järgmistel kaalutlustel:

a) jalgratta läbisõit ühe laadimiskorraga (süsteemi autonoomsus ja võimalus kasutada probleemivabalt ratast sõitudeks pikematel distantsidel (Tartu regioon) pikema perioodi jooksul). Tartust väljuvatel suundadel on ehitatud korralik rattateede võrgustik, ka ümbritsevasse omavalitsustesse liiklemiseks. Rattaid teistes omavalitsustes laadida ei saa. Suurema mahutavusega aku korral saab sõita nt Elvasse ja tagasi ühe päeva jooksul. Tartu koosseisus on peale haldusreformi endine Ilmatsalu vald, seega loetakse ka sellel territooriumil liiklemine Tartu linnasiseseks liikluseks.

b) aku kasuliku eluea pikkus. Aku kasuliku eluea pikkus mõjutab süsteemi opereerimiskulusid tulevikus.

Vaidlustaja on oma selgituses toonud välja, et nende pakutava aku ressursi jääk on peale 3 aastat ca 45% algsest ressursist. Seega on rattaga võimalik siledal maal läbida maksimaalselt 30 kilomeetrit ja peale 5 aastat ca 17 km. Selline olukord hankijat ei rahulda, kuna linnast välja sõites on reaalne oht jääda aku tõttu teele. Seega on vaja aku iga kolme aasta järel ära vahetada.

Bewegeni (edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkuja) poolt pakutava tingimustele vastava aku puhul oleks sarnast arvutust kasutades võimalik 3 aasta möödudes läbida 51 kilomeetrit, mis on oluliselt parem tulemus ja 5 aasta möödudes on võimalik sellise aku puhul läbida vähemalt 29 kilomeetrit. Aku on vaja vahetada orienteeruvalt iga 5 aasta järel.

Kümneaastase perioodi puhul (süsteemi kasulikuks elueaks loetakse 10 aastat) teeb see Smoove lahenduse puhul 3 aku vahetust ja Bewegen lahenduse puhul 1 aku vahetuse.

Väiksema mahutavusega aku on odavam ja tema oodatav kasulik eluiga on lühem.

Pakkumustes oli Bewegeni aku hinnaks 481 € ja Smoove aku hinnaks 303,63 €.

Ka hankevälisel turul on hinnavahed erineva mahutavusega akudel erinevad (289 € 9 Ah aku ja 479 € 15 Ah aku). Allikas: https://www.ciclotekstore.eu/b2c/productos/1/2/30/li-ion-battery-sets-/1?gclid=EAIaIQobChMIIfLjwoqa2wIVUvIRCh3I9QHpEAMYAiAAEgJU0PD_BwE

Aku kasuliku eluea pikkus annab väiksema mahutavusega aku puhul hinnaelise, mis põhjustab ebavõrdset kohtlemist.

Aku hinda arvestatakse hindepunktide andmisel (osakaal 5%, vt tabel HD p-s 12.3). Pakkumuse vastavaks tunnistamise korral saaks pakkuja nõuetele mittevastava tootega konkurentsieelise hindamisel.

Vaidlustaja hinnangul (vaidlustuse p 1.8) on nende elektrirataste aku mahutavusega 8,8 Ah samaväärne hankes nõutud 15 Ah mahutavusega akuga, kuna suudab ka tagada nõutud sõiduulatust (70 km). Hankija ei ole sõiduulatust kusagil defineerinud.

Hankija ei nõustu vaidlustaja arvamusel. Hankija hinnangul põhjustaks peaaegu kaks korda väiksema mahutavusega aku vastavaks tunnistamine ebavõrdset kohtlemist teiste pakkujate suhtes. Kui teised pakkujad oleksid teadnud, et võib pakkuda väiksema mahutavusega akut, oleks nad saanud esitada odavama pakkumuse ja võibolla ise edukaks pakkujaks osutada.

Seetõttu on tegemist olulise kõrvalekaldega vastavustingimustes sätestatud nõudest.

2.3. Hinnavõrdlus edukaks tunnistatud pakkumusega

Bewegen Technologies Inc. (202714655) esitas pakkumuse maksumusega 2 173 398 € (ilma käibemaksuta); Smoove SAS esitas pakkumuse maksumusega 2 043 869,80 € (ilma käibemaksuta).

Smoove on oma selgituses toonud välja, et nende pakutava aku ressursi jääk on peale 3 aastat ca 45% algsest ehk rattaga on võimalik siledal maal maksimaalselt läbida 30 kilomeetrit. Seega on vaja aku ära vahetada orienteeruvalt iga 3 aasta järel. Bewegeni poolt pakutava aku puhul on 5 aasta möödudes on võimalik läbida vähemalt 29 kilomeetrit. Aku on vaja vahetada orienteeruvalt iga 5 aasta järel.

Kümneaastase perioodi puhul teeb see Smoove lahenduse puhul 3 aku vahetust ja Bewegen lahenduse puhul 1 aku vahetuse.

Pakkumuses oli Bewegeni aku hinnaks 481 € ja Smoove aku hinnaks 303,63 €.

Süsteemi kasulikuks elueaks loetakse 10 aastat. Kui 10 aasta jooksul tuleb Smoove lahenduse puhul vahetada akut vähemalt 3 korda ja Bewegeni lahenduse puhul 1 korra, siis teeb see akude vahetamise kuluks Smoove puhul $3 \times 400 \times 303,63 = 364\,356$ € ja Bewegeni puhul $400 \times 481 = 192\,400$ €.

Pakkumuste kogumaksumus pluss 10 a jooksul vahetatavate akude kogumaksumus on kokku:

- a) Bewegeni puhul $2\,173\,398 + 192\,400 = 2\,365\,798$ €;
- b) Smoove puhul $2\,034\,869,70 + 364\,356 = 2\,399\,226$ €.

Vahe on 33 428 € Smoove kahjuks.

2.4. Pakkumus peab vastama tehnilisele kirjeldusele

Hankijale jääb arusaamatuks vaidlustuse p-des 2.4 ja 2.5 esitatud arutuskäik, et kuna vaidlustaja selgitas hankijale 09.05.2018. a vastuses, et tema pakkumus vastab riigihanke nõuetele ja sisulisele eesmärgile, ei tohi hankija tema pakkumust RHS § 114 lg 4 alusel tagasi lükata.

RHS § 114 lg 4 sätestab, et kui hankija on koostanud hankelepingu eseme tehnilise kirjelduse RHS § 88 lõikes 1 sätestatud korras hankelepingu eseme kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete alusel, ei lükka ta pakkumust tagasi, kui pakutavad asjad, teenused või ehitustööd vastavad mõnele lõikes 2 sätestatud tingimusele.

RHS § 88 lg 2: Tehnilise kirjelduse koostamisel võib hankija võtta aluseks alltoodud järjekorras:

- 1) Eesti standardiks ülevõetud Euroopa standardi;
- 2) Euroopa standardi;
- 3) Euroopa tehnilise tunnustuse, mille on andnud Euroopa Liidu liikmesriigi määratud tunnustusasutus ja mis kinnitab, et tehnilisest seisukohast lähtudes sobib toode ettenähtud otstarvet täitma oma omaduste poolest, mis vastavad ehitustöödele esitatud põhinõuetele, oma tunnuste ja ettenähtud rakendamise- või kasutustingimustele vastavuse poolest;
- 4) ühtse tehnilise kirjelduse, mis on kehtestatud vastavalt Euroopa Liidu liikmesriigi poolt tunnustatud ja Euroopa Liidu Teatajas avaldatud menetlusele;
- 5) rahvusvahelise standardi;
- 6) mõne Euroopa standardiorganisatsiooni kehtestatud tehnilise kontrollisüsteemi;
- 7) ehitustööde projekteerimise, arvestusmeetodite või teostamisega või toodete kasutamisega seotud Eesti algupärase standardi, Eesti tehnilise tunnustuse või Eesti tehnilise kirjelduse.

Hankija ei saa aru, millisele RHS § 88 lg 2 punktile vaidlustaja poolt pakutav 8,8 Ah mahutavusega aku vastab.

Hankija kehtestas tehnilised nõuded nn miinimumnõuetena. Kui pakkuja peab hankija poolt riigihanke alusdokumentides esitatud nõudeid meelevaldseteks, tuleb tal reageerida õigeaegselt, kas paludes hankijal lävendeid muuta või esitades vaidlustuse VAKOle. Vaidlustaja ei kasutanud kumbagi varianti. Järelikult muutusid pakkumuste esitamise tähtaja saabudes hankija poolt kehtestatud nõuded kohustuslikuks kõigile pakkujatele. Pakkumuste vastavuse kontrollimisel peab hankija vaid kaaluma, kas tegemist on sisuliste või väheoluliste kõrvalekalletega esitatud tingimustest. Aku ja garantiiaja kestuse osas on hankija esitanud kaalutlused ülalpool, p-des 2.1 ja 2.2

2.5. Vaidlustaja soovis muuta esialgset pakkumust

Vaidlustuse p-s 1.8 väidab vaidlustaja, et pakkuja avaldas 09.05.2018. a hankija teabepäringule vastates valmisolekut garantiitingimusi ülejäänud ratta osadele pikendada vastavalt hankija poolt soovitudle.

Hankija ei pea võrdse kohtlemise põhimõtte tagamiseks õigeks lasta muuta algselt pakutud garantiiaja kestust.

RHS § 46 lg 4 grammatiline esitus ei näe ette, et pakkujatel oleks võimalus oma pakkumust hilisemalt täiendada. RHS viitab üksnes selgituste või selgitamist võimaldavate dokumentide esitamisele. RHS § 46 lg 4 sõnastusest lähtuvalt on lubatav üksnes pakkumuses juba esitatud andmete selgitamine, või kui sellised selgitused nõuavad toetamist mingite dokumentidega, siis ka vastavate dokumentide esitamist.

Euroopa Kohus praktikas (kohtuasi C-599/10) on mittesisuliseks puuduseks peetud olukorda, kus ilmneb vajadus erandjuhul korrigeerida pakkumusega seonduvaid andmeid, eriti siis, kui ilmselgelt on vaja vaid täpsustust või parandada ilmsed tehnilised vead, nii et selle muudatusega ei kaasneks tegelikult uue pakkumuse esitamist. Kui pakkumus ei vasta hankedokumentides esitatud kirjeldusele ning hankija annab pakkujale nn selgituste küsimise kaudu võimaluse puudusi likvideerida, tekiks oht, et kui selle taotleja pakkumus lõpuks edukaks tunnistatakse, näib teistele, et hankija pidas neid ebasoodsamasse olukorda seades ja võrdse kohtlemise põhimõtet rikkudes selle pakkumuse üle konfidentsiaalselt läbirääkimisi.

Pakkujate võrdse kohtlemise põhimõtte eesmärk on soodustada hankemenetluses osalevate ettevõtjate vahelise terve ja tegeliku konkurentsi arengut. Kõigile pakkujatele peavad pakkumuse koostamisel olema tagatud võrdsed võimalused ning tähendab seega, et kõigipakkujate esitatud pakkumustele peavad kehtima samad tingimused (Euroopa Kohtu 18.10.2001. aasta otsus kohtuasjas C-19/00: SIAC Construction, EKL 2001, lk I-7725, punkt 34)

Tallinna Ringkonnakohus leiab 24.08.2016. a lahendis nr 3-16-1219 (p. 17, 18) järgmist: Halduskohtuga ja riigihangete vaidlustuskomisjoniga tuleb nõustuda, et pakkumuse ebatäpsuste kõrvaldamine peab olema erandlik.

Kohtupraktikale tuginedes ei pidanud hankija võimalikuks selgituste esitamise kaudu lasta muuta esialgselt pakutud garantiiaja pikkust.

2.6. Alternatiivsete pakkumuste mittelubatavus

Hankedokumentide p 1.13 kohaselt esitas Hankija ettepaneku esitada pakkumus vastavalt hanketeates ja hankedokumentides esitatud tingimustele. Hanketeates esitati info, et alternatiivsed pakkumised pole lubatud: (II.2.10) Alternatiivsete pakkumuste lubatavus: Ei ole lubatud).

Olukord, kus pakkuja pakkus teistsugust akut (1,7 korda väiksema mahutavusega), on käsitletav alternatiivse pakkumusena ning ei vasta hankedokumentide p-le 1.13.

Pakkuja esitas vorm 1 kohase kinnituskirja, et ta aktsepteerib kõiki HT-s ja HD-s esitatud tingimusi ning et ta tagab, et pakutavad jalgrattad ja jalgrattaparkla seadmed vastavad tehnilises kirjelduses sätestatud nõuetele.

3. Hankija seisukoht vaidlustaja muudele taotlustele

Hankija ei pea põhjendatuks rahuldada vaidlustaja taotlusi tunnistada kehtetuks hankija otsused, millega hankija tunnistas edukaks Bewegen Technologies Inc. pakkumuse ning kvalifitseeris pakkuja Bewegen Technologies Inc.

4. Menetluslikud avaldused

4.1. Hankija on nõus asja läbivaatamisega kirjalikus menetluses.

4.2. Vastuses viidatud dokumendid on leitavad riigihangete registris.

5. Hankija taotlused

5.1. Hankija palub riigihangete seaduse § 197 lg 1 p 4 alusel jätta vaidlustus rahuldamata.

5.2. Hankija taotleb riigihangete seaduse § 222 lg-te 1 ja 4 alusel jätta vaidlustaja menetluskulud tema enda kanda.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Jüri Mölder
linnasekretär

Lisa: Riigihanke eest vastutava isiku otsus pakkumuste vastavaks tunnistamise ja pakkumuste tagasi lükkamise kohta

Veiko Faster
736 1172 Veiko.Faster@raad.tartu.ee